CAMBRIDGE INTERNATIONAL EXAMINATIONS
General Certificate of Education ADVANCED SUBSIDIARY Level

SANSKRIT **8608/1**

PAPER 1. Prescribed Texts and Essays

MAY/ JUNE 2014

Additional materials:
Answer paper

TIME 2 hours

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

Write your name, Centre number and candidate number in the spaces provided on the separate answer paper.

Answer **all** questions.

Write your answers on the answer paper provided.

If you use more than one sheet of paper, fasten the sheets together.

INFORMATION FOR CANDIDATES

The maximum number of marks for each question is shown in brackets [ ] at the end of each question or part question.

This question paper consists of 7 printed pages and 1 blank page.

Section A

Prescribed Texts

1 *Hitopadeśa*

(a) कदा चिद्वर्षास्वपि वृष्टेरभावात्तृषार्तो गजयूथो यूथपतिमाह। नाथ। कोऽप्युपायोऽस्माकं जीवनाय नास्ति। अस्त्यत्र क्षुद्रजन्तूनां निमज्जनस्थानम्। वयं च निमज्जनाभावादन्धा इव क्व यामः किं वा कुर्मः। ततो हस्तिराजो नातिदूरं गत्वा निर्मलं ह्रदं दर्शितवान्। ततस्तत्तीरावस्थिताः शशका गजयूथपादाहतिभिर्बहवश्चूर्णिताः। अनन्तरं शिलीमुखो नाम शशकः सर्वानाहूय चिन्तयामास। अनेन गजयूथेन पिपासाकुलितेन प्रत्यहमेवात्रागन्तव्यम्। अतो विनङ्क्ष्यत्यस्मत्कुलम्। अथ विजयो नाम वृद्धशशकोऽवदत्। मा विषीदत। प्रतीकारो मया कर्तव्यः। इति प्रतिज्ञाय चलितः। गच्छता च तेनालोचितम्। कथं मया गजयूथपनिकटे गत्वा वक्तव्यम्। यतः। स्पृशन्नपि गजो हन्ति जिघ्रन्नपि भुजंगमः।

from 'The Elephant, the Hares and the Moon'

(i) Translate and analyse the following:
- **(a)** *'abhāvāt'* (line 1)
- **(b)** *'tṛṣārtaḥ'* (line 1)
- **(c)** '*tīrāvasthitāḥ'* (line 5) [6]

(ii) Translate lines 5 to 9, *'anantaraṃ .... calitaḥ'*. [6]

(iii) How does the story end? How does this tale carry forward the overall intention of the author in composing this work? What lesson is the story intended to illustrate? [3]

(b) ततस्तेन सिंहव्याघ्रादीनुत्तमपरिजनान्प्राप्य सृगालानवलोक्य लज्जमानेनावज्ञया दूरीकृताः स्वज्ञातयः। ततो विषणान्सृगालानवलोक्य वृद्धसृगालेन केन चित्प्रतिज्ञातम्। मा विषीदत। एवं चेदनेनानीतिज्ञेन वयं मर्मज्ञाः परिभूताः तद्यथायं नश्यति तन्मया विधेयम्। यतोऽमी व्याघ्रादयो वर्णमात्रविप्रलब्धाः सृगालमज्ञात्वा राजानममुं मन्यन्ते तद्यथायं परिचीयते तथा कुरुत। तत्र चैवमनुष्ठेयं यथा वदामि। यदा सर्वे संध्यासमये तत्संनिधाने महारावमेकदा करिष्यथ ततस्तं शब्दमाकर्ण्य स्वभावात्तेनापि शब्दः कर्तव्यः। यतः।

यः स्वभावो हि यस्य स्यात्तस्यासौ दुरतिक्रमः।
श्वा यदि क्रियते भोगी तत्किं नाश्नात्युपानहम्॥

from 'The Blue Jackal'

(i) Translate lines 1 to 5, *'tatastena .... vidheyam'*. [5]

(ii) Translate and analyse the following compounds:
(a) *'vyāghrādayaḥ'* (line 5)
(b) *'saṃdhyāsamaye'* (line 7)
(c) '*mahārāvam'* (line 8) [6]

(iii) Scan lines 10 and 11 and name the metre. [4]

[Total: 15 + 15 = 30 marks]

[Turn over

2. *Rāmāyaṇa of Vālmīki*

(a) आर्तस्वरं तु तं भर्तुर्विज्ञाय सदृशं वने।
उवाच लक्ष्मणं सीता गच्छ जानीहि राघवम्॥

न हि मे जीवितं स्थाने हृदयं वावतिष्ठते।
क्रोशतः परमार्तस्य श्रुतः शब्दो मया भृशम्॥

आक्रन्दमानं तु वने भ्रातरं त्रातुमर्हसि।
तं क्षिप्रमभिधाव त्वं भ्रातरं शरणैषिणम्॥

रक्षसां वशमापन्नं सिंहानामिव गोवृषम्।
न जगाम तथोक्तस्तु भ्रातुराज्ञाय शासनम्॥

from Araṇyakāṇḍa, Chap. 45 vv 1 to 4

(i) Translate and analyse the following:
(a) *'rāghavam'* (line 2)
(b) *'paramārtasya'* (line 4)
(c) *'ākrandamānam'* (line 5) [6]

(ii) Translate lines 7 and 8, *'rakṣasāṃ .... śāsanam'*. [6]

(iii) What is happening here? What has led to this exchange? [3]

(b) अन्तरं त्वहमासाद्य राक्षसीनामवस्थितः ।
शनैराश्वासयाम्यद्य संतापबहुलामिमाम् ॥

यदि वाचं प्रदास्यामि द्विजातिरिव संस्कृताम् ।
रावणं मन्यमाना मां सीता भीता भविष्यति ॥

कथं नु खलु वाक्यं मे शृणुयान्नोद्विजेत च ।
इति संचिन्त्य हनुमांश्चकार मतिमान्मतिम् ॥

राममक्लिष्टकर्माणं सुबन्धुमनुकीर्तयन् ।
नैनामुद्वेजयिष्यामि तद्बन्धुगतचेतनाम् ॥

from Sundarakāṇḍa, Chap. 30 vv 16, 18, 40 and 41

(i) Translate and analyse the following compounds:
(a) *'saṃtāpabahulām'* (line 2)
(b) *'akliṣṭakarmāṇam'* (line 7)
(c) *'tadbandhugatacetanām'* (line 8) [7]

(ii) Translate lines 5 and 6, *'kathaṃ nu .... matimān matim'.* [4]

(iii) Who is speaking in these verses? How did he get to this location and who does he speak to? What is the problem he is considering and how does he solve it? [4]

[Total: 15 + 15 = 30 marks]

[Turn over

3. *Bhagavad Gītā*

न हि प्रपश्यामि ममापनुद्याद् यच्छोकमुच्छोषणमिन्द्रियाणाम्।
अवाप्य भूमावसपत्नमृद्धं राज्यं सुराणामपि चाधिपत्यम्॥

संजय उवाच।
एवमुक्त्वा हृषीकेशं गुडाकेशः परंतपः।
न योत्स्य इति गोविन्दमुक्त्वा तूष्णीं बभूव ह॥

इष्टान्भोगान् हि वो देवा दास्यन्ते यज्ञभाविताः।
तैर्दत्तानप्रदायैभ्यो यो भुङ्क्ते स्तेन एव सः॥

Chap. 2, vv 8 and 9; Chap. 3, v 12

(i) Translate lines 1 and 2, *'na hi .... cādhipatyam'.* [8]

(ii) Translate and state the type of the following compounds:
(a) *'hṛṣīkeśam'* (line 4)
(b) *'guḍākeśaḥ'* (line 4)
(c) *'paraṃtapaḥ'* (line 4) [6]

(iii) Lines 6 and 7 are from a chapter on sacrifice. Summarise Kṛṣṇa's teachings on this subject up to and including this verse. [4]

(iv) Who was Sañjaya and what part does he play in the Bhagavad Gītā? [2]

[Total: 20 marks]

Section B

Essays

1. Write a short essay on **one** of the following:

(a) Should the *Śrīmad Bhāgavatam* be thought of as a religious or as a philosophical work?

(b) In what ways does the *Śrīmad Bhāgavatam* present Kṛṣṇa as a special incarnation?

[20 marks]

2. Write a short essay on **one** of the following:

(a) What kind of society is encouraged by the *Laws of Manu*?

(b) Does Manu's treatment of studentship have relevance today?

[20 marks]

BLANK PAGE